

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Dertigste zondag door het jaar

Exodus 22, 20-26 • Psalm 18 • Eerste Brief aan de Tessalonicenzen 1, 5c-10 • Matteüs 22, 34-40

Het hart van de Wet

ALLES bij elkaar komen in de Tora (de Bijbelboeken Genesis tot en met Deuteronomium) 248 geboden en 365 verboden voor, samen 613 wetsbepalingen. Niet te verwonderen dat men in Jezus' tijd ijverig op zoek was naar de kern van de zaak. De vraag die de wetgeleerde in de evangelielezing van deze zondag aan Jezus stelt, was heel actueel. De vraag „Wat is het voornaamste gebod?” betekent eigenlijk: welk is het kernwoord van de Schrift, waaruit je al het andere kunt afleiden? Voor de rabbijnen was dat een omstreden kwestie en er waren meerdere antwoorden op bekend. In een andere evangelietekst verwijst Jezus naar de zogeheten ‘gouden regel’: „Behandel de mensen in alles zoals je wilt dat ze jullie behandelen. Want dat is de Wet en de Profeten” (Matteüs 7, 12; vergelijk Tobit 4, 15).

Het antwoord dat Jezus in het evangelie van vandaag geeft, is diep geworteld in de traditie van zijn volk. Hij noemt de liefde de kern van de Tora. Enerzijds verwijst Hij daarvoor naar het sjema, het gebed waarmee iedere vrome jood zijn dag begint: „Luister, Israël! De Heer is onze God, de Heer is de Enige. U zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met al uw krachten” (Deuteronomium 6, 4-5). Volgens de rabbijnse methode legt Jezus deze schrifttekst uit door te verwijzen naar een andere tekst waarin hetzelfde kernwoord ‘liefhebben’ voorkomt: „U zult uw naaste liefhebben als uzelf” (Leviticus 19, 18). Paulus zal het nog kernachtiger uitdrukken: „Liefde vervult de gehele wet” (Brief aan de Romeinen 12, 10; zie ook Brief aan de Galaten 5,14). Het hart van de Tora is dus: God liefhebben met heel je hart, en in de praktijk betekent dat je naaste liefhebben als jezelf. Liefde tot God – die zelf liefde is – moet concreet worden in liefde tot de medemens. De nauwe band tussen liefde tot God en liefde tot de naaste wordt in de Schrift altijd opnieuw benadrukt. En aangezien God op de eerste plaats de kleinsten en de zwaksten liefheeft, moet ook onze liefde tot de naaste allereerst gestalte krijgen in zorg voor de minsten. „Opkomen voor armen en behoeftigen, dat noem Ik: Mij kennen – godsspraak van de Ene”, zei de profeet Jeremia (22, 16).

In het boek Deuteronomium wordt de Tora als volgt samengevat: „De Ene, uw God, is de God der goden (...) die recht doet aan weduwen en wezen, en die aan vreemdelingen zijn liefde bewijst door hun voedsel en kleding te schenken. Ook u moet de vreemdeling uw liefde bewijzen, want u bent zelf vreemdelingen geweest in Egypte. De Ene zult u vrezen, Hem dienen en Hem aanhangen...” (Deuteronomium 10, 17-20). Ook in het boek Leviticus klinkt „U moet de vreemdeling liefhebben als uzelf” als een echo van „Bemin uw naaste als uzelf” (Leviticus 19, verzen 18 en 34). De eerste lezing van deze zondag komt uit het zogeheten Verbondsboek, een zeer oude reeks wetten in het boek Exodus. Ze begint eveneens met een oproep tot liefde voor de vreemdeling, een oproep die in onze tijd uiterst actueel blijft. Daarna volgen enkele andere bepalingen, die allemaal tot doel hebben de basisrechten van de armsten te vrijwaren.

Door de liefde tot het hart van de Wet te verklaren, komt Jezus op voor een ‘wet van het hart’. De liefde woont immers in het hart van God zelf, en God heeft hart voor iedere mens, ook en vooral voor de kleinste en de armste. En zoals God hart heeft voor ons, zo moeten wij, mensen, ook hart hebben voor elkaar. De woorden die Jezus gebruikte om de Tora samen te vatten, waren niet nieuw. Nieuw is de manier waarop hij die woorden heeft voorgeleefd. Als geen ander heeft Jezus met heel zijn hart God en de mensen liefgehad, en zo is hij zelf voor ons ‘het hart van de Wet’ geworden.

PAUL KEVERS

DETTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR 26 OKTOBER 2008

Eerste lezing *Exodus 22, 20-26*

Zo spreekt de Heer:

„Gij moet een vreemdeling niet slecht behandelen en hem het leven niet moeilijk maken, want ge hebt zelf als vreemdeling in Egypte gewoond.”

„Weduwen en wezen zult ge geen onrecht aandoen. Als ge hun tekort doet en hun klagen tot Mij opstijgt, dan zal Ik gehoor geven aan hun klagen. Mijn toorn zal losbarsten en met het zwaard zal Ik u doden: uw vrouwen worden weduwen, uw kinderen wezen.”

„Als gij aan iemand van mijn volk geld leent, aan een noodlijdende in uw omgeving, gedraag u dan niet als een geldschieter. Ge moet geen rente van hem eisen. Als gij iemands mantel in pand neemt, dan moet ge die vóór zonsondergang aan hem teruggeven. Hij heeft niets anders om zich mee toe te dekken, het is de beschutting van zijn blote lichaam, hij moet erin slapen. Roept hij tot Mij om hulp, dan zal Ik hem verhoren, want Ik ben vol medelijden.”

Tweede lezing *Eerste Brief aan de Tessalonicenzen 1, 5c-10*

Broeders en zusters,

Gij weet hoe ons optreden bij u is geweest. Het was gericht op uw heil. En gij van uw kant zijt navolgers geworden van ons en van de Heer, toen gij het woord hebt aangenomen onder allerlei beproevingen en toch met vreugde van de heilige Geest.

Gij zijt een voorbeeld geworden voor alle gelovigen in Macedonië en in Achaïa. Ja, van Tessalonica uit heeft het woord van de Heer weerklonken, en niet enkel in Macedonië en Achaïa; allerwegen is uw geloof in God bekend geworden. Wij hoeven niets meer te zeggen, zij vertellen zelf hoe wij bij u zijn gekomen en hoe wij door u zijn ontvangen; hoe gij u van de afgoden tot God hebt bekeerd, om de levende en waarachtige God te dienen, en uit de hemel zijn Zoon te verwachten, die Hij uit de dood heeft opgewekt, Jezus, die ons redt van de komende toorn.

Evangelie *Matteüs 22, 34-40*

In die tijd kwamen Farizeeën bijeen, toen zij vernamen dat Jezus de Sadduceeën de mond gesnoerd had.

En een van hen, een wetgeleerde, vroeg Jezus om Hem op de proef te stellen: „Meester, wat is het voornaamste gebod in de Wet?”

Hij antwoordde hem: „Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart, geheel uw ziel en geheel uw verstand. Dit is het voornaamste en eerste gebod. Het tweede, daarmee gelijkwaardig: gij zult uw naaste beminnen als uzelf. Aan deze twee geboden hangt heel de Wet en de Profeten.”